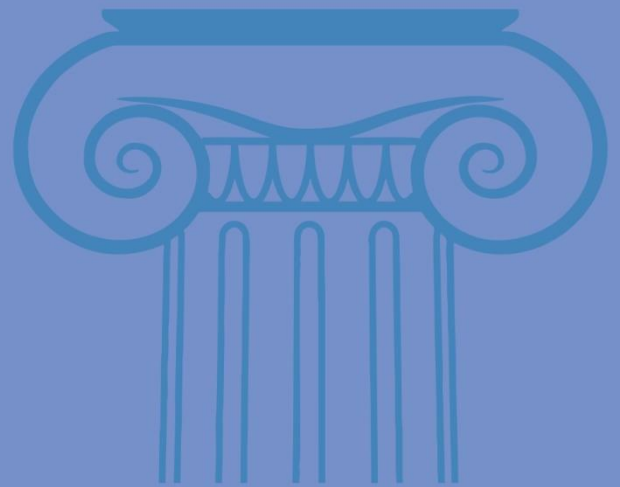
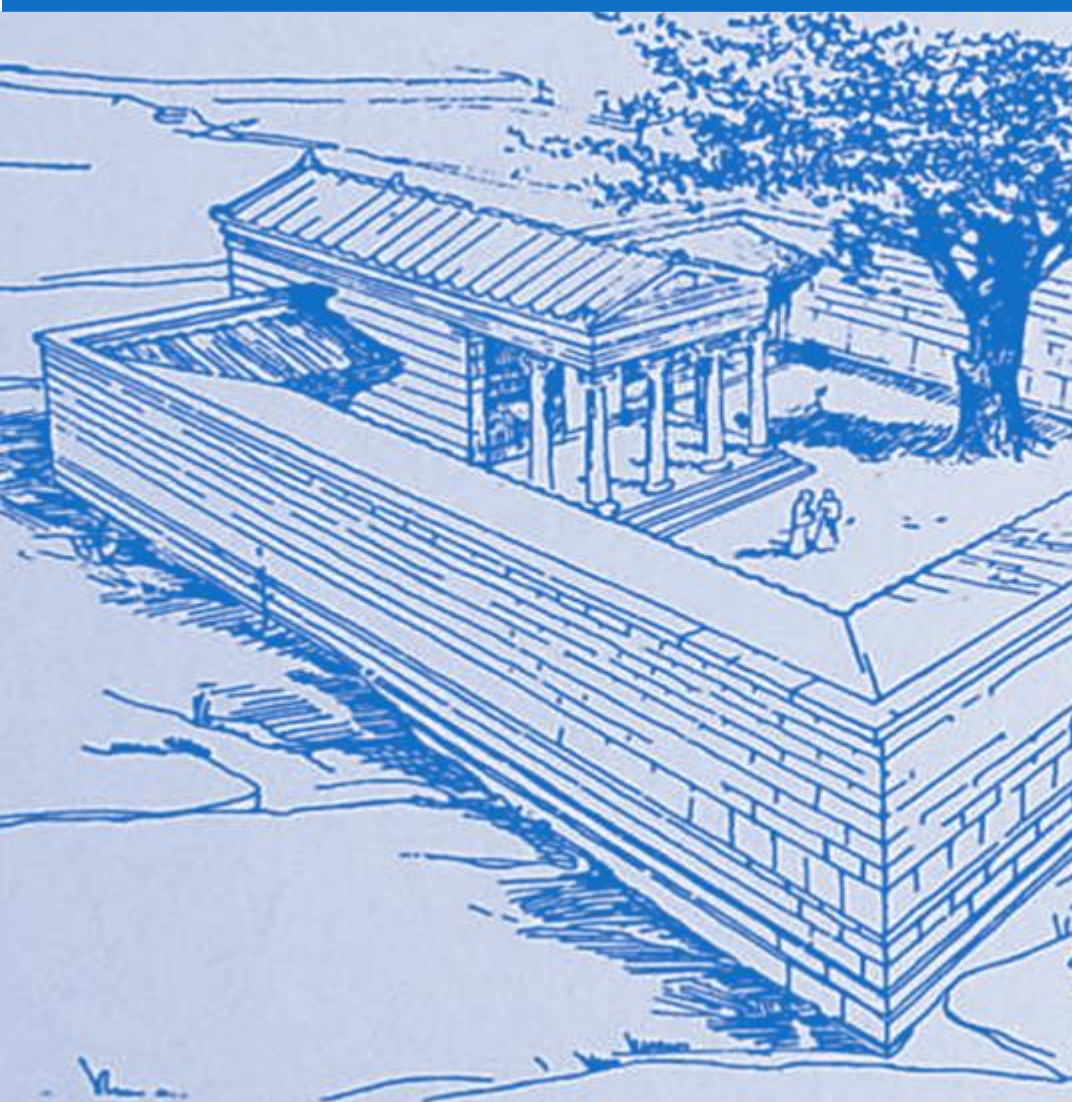

Strategija Održivog Očuvanja I Valorizacije Arheoloških Parkova

Contents

1. Preise	3
2. Ekonomija	9
3. ICT alati	11
4. Strateške Linije	13
5. Ciljevi Zajednički Izazovi	22

1. ■ Premise

1. PREMISE

Danas se priznaje i deli mišljenje da se arheologija može i mora baviti sadašnjosti, postajući sve više javnom. Naime, postavljajući sebi cilj poboljšanje kvaliteta sadašnjosti i time pridonoseći planiranju budućnosti, ona učinkovito ostvaruje ciljeve i svrhe koji su joj tradicionalno najbliži, kao što su, na primer, istraživanje, zaštita i unapređenje.

Suočavanje s problemima prostornih i pejzašnih transformacija jedno je od polja gde se veze sa sadašnjosti pokazuju najvidljivijim.

Pejzaž, bilo da je izgrađen ili ne, zapravo je složen sistem sastavljen od podistema i odnosa koji su definisani tokom vremena zahvaljujući i konstruktivnim i destruktivnim procesima. Gradski organizovana ili raštrkana naselja, ali i otvorena, kultivisana, neobrađena, rubna i planinska područja kao i putne mreže među mnogim su znakovima zajednica koje su naselile teritoriju. Uzimajući u obzir te znakove, koji su međusobno dijahronijski slojeviti i sinhronijski povezani, jasno je da proučavanje pejzaža ne može nego biti integrisano, a da pristup proučavanju antičkih pejzaža može biti samo globalan.

Analiza evropskog zakonodavstva ističe da je pristup zaštiti negativan pristup, koji počinje kada je šteta počinjena ili kada postoji opasnost od štete.

Zakonodavstvo i instrumenti urbanističkog planiranja koji se tiču i međusobno su povezani s upravljanjem arheološkim parkovima jedinstveno se sprovode na nacionalnom nivou u svim zemljama koje učestvuju u projektu TRANSFER, što je razmatranje koje možemo proširiti na evropski nivo. Dakle, svi arheološki parkovi uređeni su u skladu s različitim zakonima i aktima koji u širem smislu uređuju odnos prema zaštiti i očuvanju kulturne baštine.

Uprkos napretku rasprave i stajalištima izraženim u zajednici, i dalje ostaje suštinski monumentalna koncepcija kulturnog dobra, koja nastoji izolovati iz svog konteksta ona kulturna dobra na koja se primenjuju sredstva zaštite.

Prikladno je istaknuti kako trenutno zakonodavstvo i instrumenti urbanističkog planiranja često još uvek odbrambeno rešavaju to pitanje. Stoga se pažnja pridaje kulturnoj i arheološkoj baštini kao vrednosti koju treba očuvati, konzervirati i braniti od ljudskih aktivnosti koje bi mogle da negativno utiči na nju i time kompromituju njenu suštinu.

Arheološki park takođe se još uvek smatra „muzejem na otvorenom“, što je deo teritorija omeđen i odvojen od teritorijalnog konteksta, posvećen isključivo zaštiti, čuvanju, istraživanju, izlaganju i, šire, unapređenju nalaza. To se događa uprkos činjenici da se većina arheoloških ostataka nalazi u naseljenim, ako ne i urbanizovanim, područjima s stanovništvom koje se razvija.

Spomenička koncepcija, logika odbrambene zaštite i logika muzeja na otvorenom nastoje da prevladaju svaku viziju intervencija i mera kojima se programira i planira i u kojima se zaštita i sa tim povezano unapređenje kulturne i arheološke baštine ugrađuju u integrisane procese planiranja i upravljanja teritorijom i pejzažem, koji uključuju kako lokalne zajednice u smislu kulturnog, društvenog i ekonomskog razvoja tako i korisnike zainteresovane za kulturno produblјivanje, zabavu, socijalizaciju i opuštanje.

Analiza sprovedena u okviru projekta TRANSFER otkrila je značajne razlike u socioekonomskim kontekstima u kojima su strukturisani primeri parkova.

Te su razlike vidljive u teritorijalnom ekosistemu, posebno u odnosu na: pravila koja se odnose na zaštitu i unapređenje arheološke baštine; nivo procesa prostornog i urbanog planiranja; subjekte uključene u upravljanje teritorijom i arheološkim parkovima; iznos ulaganja u procese upravljanja i unapređenja arheološke baštine; izvore finansiranja i načine isplate sredstava; sposobnost ekonomskog sistema za interakciju sa procesima upravljanja arheološkim parkovima; tehnološku infrastrukturu; veštine i iskustvo u primeni ICT-a u procesima upravljanja i poboljšanja baštine; davanje i individualno znanje javnosti u odnosu na ICT.

Upućivanje na Maltešku i Faro evropsku konvenciju, Evropsku konvenciju o pejzažu, evromediterranske politike koje naglašavaju odnos između arheološke baštine, teritorije, pejzaža i zajednice, i ekonomski učinak politika za poboljšanje kulturne baštine.

Moramo da se prisetime kontinuiranog niza promišljanja i razmatranja na temu odnosa pejzaža i istorijsko-kulturne baštine. Konvencija o zaštiti evropske arheološke baštine (Valeta, 1992.), Evropska konvencija o pejzažu (Firenca, 2000.), Okvirna konvencija Saveta Evrope o vrednosti kulturne baštine (Faro, 2005.) naglašavaju važne funkcije od opšeg interesa i doprinos gospodarskoj aktivnosti ove ključne teme.

Ovaj regulativni okvir posebno naglašava potrebu za stvaranjem administrativnih struktura sposobnih za upravljanje razvojnim projektima povezanim s arheologijom. Takođe podstiče: razvoj odgovarajućih pravnih propisa za odbranu baštine u fazama urbanističkog planiranja; definisanje i sprovođenje pejzažne politike usmerene na očuvanje, upravljanje i uređenje pejzaža donošenjem posebnih mera; integraciju pejzaža u politike koje se odnose na teritorijalno i urbanističko planiranje, kao i kulturne, ekološke, poljoprivredne, socijalne i ekonomske politike, te bilo koju drugu

politiku koja može da ima neposredan ili posredan uticaj na pejzaž. Javni i privatni akteri takođe se podstiču da se angažuju, kako bi povećali svest o ekonomskom potencijalu kulturne baštine, sprovođenjem praksi usmerenih na njenu zaštitu i odgovorno upravljanje, uzimajući u obzir načela održivosti, učinkovitosti i društvene kohezije.

Isti okvir postavlja „zajednice baštine“, kako je definisano Faro konvencijom, u središte ovih procesa dok unapređuje procese javne svesti i demokratskog učešća kako u identifikovanju vrednosti kulturne baštine tako i u definisanju i razvoju pejzažnih politika.

Deljenje ciljeva između javnih, institucionalnih i privatnih aktera, te konsultacije ili učešće u procesu donošenja odluka na temelju politika planiranja vide se kao instrumentalni ciljevi za potrebe integrisanog arheološkog očuvanja, koje stoga mora težiti kompromisu ili deljenju između potreba arheologije i potreba planiranja, priznajući suštinsku obvezu zaštite.

Procesi demokratizacije koji su u toku širom Europe stoga se kreću prema progresivnom širenju baze odlučivanja uključene u upravljanje teritorijom, čiji je zaštita očito jedan aspekt. Procesi odozdo prema gore sada su osnovni alat za svaku aktivnost koja želi da ima učinkovitu sposobnost uticaja na procese donošenja odluka.

Ljudski razvoj i kvalitet života, te obogaćivanje procesa ekonomskog, političkog, društvenog i kulturnog razvoja cilj je očuvanja i upravljanja kulturnom baštinom, te njenog održivog korišćenja, kako je naglašeno operativnim okvirom. Poboljšanje kulturne baštine stoga je dobilo sve veću važnost u onim razvojnim modelima koji se temelje na lokalnim identitetima i poboljšanju teritorijalnih resursa, nadilazeći obrazovne, participativne i didaktičke aspekte, ali takođe uz mogućnost generisanja spoljnjih učinaka u drugim ekonomskim sektorima.

Ove premise takođe su u središtu evromediteranskog pristupa zaštiti i unapređenju kulturne baštine, u kome „integrisano očuvanje“ baštine ima za cilj ekonomski i društveni razvoj s važnim

višestrukim učinkom, a sama kulturna baština se smatra važnom polugom u politici ekonomskog razvoja i društvene kohezije, takođe u odnosu na procese globalizacije.

2. Ekonomija

2. Ekonomija

U isto vreme, upravitelji lokaliteta nisu navikli da gledaju izvan i da razmatraju učinak svojih aktivnosti na teritoriju (neposredno, kroz otvaranje radnih mesta, ali i posredno, kroz aktiviranje drugih ekonomskih sektora povezanih s glavnim aktivnostima koje se preduzimaju za upravljanje parkom).

Isti upravitelji područja i isti političari jednako tako nisu navikli da gledaju unutar Parka, kako bi analizirali potencijal koji aktivnosti koje se odvijaju izvan njega imaju ili bi mogle imati na procese upravljanja lokalitetom.

Očuvanje i poboljšanje temeljno su povezani s dugoročnom ekonomskom održivošću arheoloških nalazišta. Ekonomska održivost upravljanja arheološkim parkom garantovana je i održava se učinkovitim funkcionisanjem složenog i međusobno povezanog ekosistema proizvodnih aktivnosti, koje nude i proizvode i usluge.

3. ■ ICT alati

3. ICT alati

Evropski okvir unutar koga delujemo, kulturne politike, trendovi i preporuke prepoznaju individualno i kolektivno pravo na pristup kulturnoj baštini i učešće u njoj, dok takođe podstiču demokratsko učešće korišćenjem digitalne tehnologije. EU vidi kulturnu baštinu kao izvor održivog razvoja, poboljšavajući živote ljudi i životno okruženje.

Poslednjih godina došlo je do značajne evolucije procesa ostvarivanja kroz koje su se uloga i potrebe posetilaca muzeja i arheoloških područja duboko transformisale. Tehnologija je bila odlučujuć i podsticajni činilac u ovoj evoluciji, te je izvanredna komponenta u odgovoru na nove potrebe za korišćenjem baštine i komunikacijom.

ICT su alati koji podržavaju, stvaraju i prate različite aktivnosti arheološkog nalazišta, kao što su istraživanje, dokumentovanje, upravljanje, konzervacija i restauracija zbirki; koriste se za komunikaciju sa posetiocima i podsticanje muzejskih aktivnosti, a koriste se i javnosti „poznatim“ uređajima poput pametnih telefona, tableta i kompjutera.

Oni neposredno pridonose svrsi „obrazovanja i uživanja“ kulturne baštine, kao i poboljšanju digitalne dostupnosti, odnosno mogućnosti uključivanja i pristupačnosti i putem digitalnog, povećavajući pristup i korišćenje kulturne ponude u svim kontekstima, kako na licu mesta tako i putem tehnoloških uređaja, te osiguravajući sve veću uključenost osoba sa posebnim potrebama.

4. ■ Strateške Linije

4. STRATEŠKE LINIJE

Odbijanje precizne logike koja daje prednost pojedinačnom dobru u odnosu na odnose između dobara koja postaju učinkovita na teritoriji / Potreba za integracijom politika zaštite i poboljšanja u politike pejzaža.

Kulturna i arheološka dobra dobijaju svoju vrednost iz odnosa koje mogu uspostaviti među sobom, s okolnim antropiziranom i istorijski stratifikovanom teritorijem, te sa ljudima. Stoga je potrebno izaći iz logike još uvek prožete idealizmom i historicizmom, koja se usredsređuje na jedno dobro kako bi se došlo do vizije zaštite, upravljanja i poboljšanja koja se usredsređuje na teritoriju i krajolik, koji se smatraju „homogenim delom teritorije čiji karakteri proizlaze iz prirode, iz ljudske istorije i iz uzajamnih međusobnih odnosa.“

Plan Parka mora prevladati koncept očuvanja kulturne baštine koji se temelji samo na odbrambenim strategijama, strategijama minimizovanja ili kompenzacije uticaja. Stoga mora ići dalje od pukog očuvanja dobra. Kao rezultat toga, to nije samo sredstvo pasivne zaštite, već pravi teritorijalni projekt na teritoriji.

Arheološki park ne treba posmatrati kao „muzej na otvorenom“, zamišljen kao sakupljač spomeničkih stvarnosti, s aktivnostima ograničenim na očuvanje i izlaganje arheoloških dobara korisnih samo za samu posetu. Nova perspektiva o parkovima dovela je do nove strategije koja je htela da park postane mesto aktivne proizvodnje kulture, socijalizacije i ekonomije.

Arheološki park mora prevladati stanje izolacije u kome arheološki ostaci rizikuju da budu umetnuti i postanu „kontejner“ i „generator“ funkcionalnih, bioloških, kulturnih, društvenih i ekonomskih odnosa između različitih unutrašnjih i spoljašnjih komponenti u perimetru arheološkog područja. Njegova svrha mora biti potcrtavanje nove upravljačke ravnoteže i to da nas natera na promišljanje tradicionalne koncepcije muzejskog prostora u korist sve raširenije interpretacije parka kao „proizvodne opreme“.

Pozivanje na politike predela koje sve više zahtevaju učešće lokalnih zajednica u upravljanju / Potreba za osnaživanjem lokalnih zajednica u zaštiti i unapređenju. Lokalna zajednica postaje zainteresovana za čuvanje kulturnog nasleđa kada spoznaju njegovu vrednost.

Rašireno je mišljenje da je vrednost istorijsko-kulturnog dobra, koje zadržava značenje dobra predela, a takođe prati inovacije koje je u ovoj oblasti uvela Evropska konvencija o predelu, treba biti definisana doprinosom dotične populacije.

Procenu treba zameniti činjenicama, primoravajući na taj način da pribegnemo intersubjektivno podeljenim argumentima, a ne istinama koje potvrđuje specijalista.

Sa ove tačke gledišta, neophodno je sagledati aktuelne administrativne procese što je uslovljeno tradicionalnom figurom jedinstvenog tumača vrednosti resursa. Štaviše, analitičke metode i metode procene samog dobra treba da se preispitaju. Zaista, nove varijable moraju biti uvedene u interpretaciju kvaliteta, u rasponu od simboličkog značaja do vrednosti svedočenja, od figurabilnosti i reprezentativnosti do percepcije stanovništva.

Interpretativne i evaluativne kategorije moraju biti povezane sa proširenim okvirima znanja i sa proširenom teritorijalnom oblasti u kojoj problemi postaju složeni i isprepleteni.

Dve vrste arheologa treba staviti jedan pored drugog. Prvi, svojim specifičnim znanjem i veštinama, zaslužni su za prepoznavanje kulturne vrednosti dobra i definisanje modela njegove zaštite ili upravljanja, dok drugi treba da pruži zainteresovanoj javnosti alate koji bi bili korisni za afirmaciju kulturnog dobra – tako da one zajednice koje su uključene u proces odozdo prema gore mogu postati promotori zaštite i unapređenja kulturnog nasleđa.

Doprinos rastu zajednica kroz dijalektičku uključenost takođe podrazumeva priznavanje da je taj rast već počeo. Štaviše, čak i ako suštinska i teška nadležnost za zaštitu pripada državnom službeniku, specifični interesi i veštine su do sada široko prisutni u teritorijalnim javnim organima, ali i u svim drugim javnim i privatnim subjektima koje nacionalno zakonodavstvo uključuje u projekte upravljanja.

Granice hiperspecijalističke arheološke kulture bez zajedničkih interpretativnih kategorija za bavljenje dinamikom planiranja i upravljanja pejzažom: potreba za otvaranjem novog fronta u široj temi javne arheologije.

Arheolozi treba da učestvuju u procesima donošenja odluka na strukturisan način. Uključivanje arheologa treba da bude obavezno u one timove koji rade na implementaciji projekata jedne teritorije. Ova suštinska profesionalna figura treba da bude prisutna i aktivna u svim fazama, ne samo za sastav kognitivnih okvira i ne samo u funkciji nametanja ili reafirmacije ograničenja. Arheolog treba da interveniše u analizi referentnih scenarija pojedinačnih planova i pre svega u identifikaciji strateških linija, upravo zato što su arheološka dobra primarni resurs za kulturni i društveno-ekonomski rast teritorija.

Arheolozi moraju da prevaziđu granice nametnute hiperspecijalizacijom istorijsko-arheoloških disciplina, što je dovelo do toga da se sve konkretnije teme obrađuju na sve dublji način. Stoga, oni takođe treba da steknu interpretativne kategorije i modele predstavljanja i komunikacije podataka koji se mogu deliti sa stručnjacima različitih disciplina uključenim u zajedničke procese planiranja i projektovanja.

Da bi učestvovali u procesima donošenja odluka koji regulišu i upravljaju transformacijama, a samim tim i u procesima urbanog i teritorijalnog suplaniranja, arheolozi moraju razviti metodologije za rad u grupama i dijalog sa stručnjacima iz drugih disciplina (geolozi, demografi, ekonomisti, botaničari, itd.) koji dele odgovornosti i nadležnosti u tim procesima.

Za arheologe, dijalog u kontekstu zajedničkog projekta takođe znači da imaju sposobnost da se suoče, u cilju integracije, sa odgovornostima koje nameće istovremena primena politika koje su razvili subjekti na različitim institucionalnim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim nivoima. U realnosti bi se, sa sve hitnijim zahtevima za transformacijom od strane privatnih i javnih subjekata, inače nametnula, bez obzira na prioritetne potrebe zaštite.

Elitistički pristup, u kojem je kultura u suprotnosti sa upravljanjem teritorijom i povezanim ekonomskim procesima i ne uključuje zajednicu, može zainteresovati samo malu elitu i samim tim je osuđen na propast.

Želja da se dopre do što šire publike sa sobom nosi rizike koje treba izbegavati kao što su preterano uprošćavanje sadržaja, poteškoće da ljudi razumeju stroge kriterijume koje nameće metodologija istorijsko-arheološkog istraživanja.

Ovaj drugačiji način bavljenja arheologijom, koji stoga mora da se tiče arheologa kao takvog, a ne novog specijaliste za „javnu arheologiju“ ili „arheologiju planiranja“, bio bi ujedno i način da se

omogućiti posao diplomcima i onima koji su studirali arheološke discipline.

Za arheologa, pravo i neophodno traganje za sve profesionalnijim veštinama, u cilju uspostavljanja plodonosnih i neposrednih odnosa sa savremenim kontekstom, ne može se odvojiti od procesa istorijskog vrednovanja, koji se, polazeći od proučavanja i dokumentovanja građe, ne može odvojiti od osnovne uloge arheologa. osnovni i sam cilj arheologa. Ovo je posebno važno u analizi i komunikaciji kulturne vrednosti nasleđa..

Definicija arheološkog parka

Proces tranzicije sa upravljanja pojedinačnim dobrima na upravljanje kontekstom i pejzažom doveo je do daljeg definisanja Arheološkog parka. **Arheološki park je dakle:**

teritorijalno područje na kome je identifikovana pretežno arheološka vrednost Pejzaža, integrisana sa prisustvom istorijskih, kulturnih i ekoloških vrednosti, objekat projekta za integrisani i održivi razvoj, u bliskoj saradnji sa lokalnom zajednicom

Ova definicija Arheološkog parka razvija premise i pristupe nekih od glavnih evropskih konvencija u vezi sa kulturnim nasleđem i pejzažom, posebno Malteške konvencije, Evropske konvencije o predelu i Faro konvencije.

Ova definicija omogućava prevazilaženje principa preventivne zaštite koji je već prisutan u Malteškoj konvenciji upravo zato što ima za cilj da upravlja transformacijama, a ne efektima. U Malteškoj konvenciji je očuvanje arheološkog nasleđa ipak bilo sastavni deo politika teritorijalnog razvoja.

Plan i Projekat kao alati za prevazilaženje isključivo obavezujuće logike i podele izbora sa lokalnim zajednicama.

Stoga je neophodno razmišljati o zaštiti i unapređenju arheološkog nasleđa u kontekstu koherentnog teritorijalnog upravljanja i politika planiranja, odnosno razmatranje planiranja i projektovanja kao centralnog metoda upravljanja.

Izrada **Plana upravljanja Arheološkim parkom** je obavezna kako bi se uporedo analizirale i obuhvatale identifikovane potrebe, subjekti i definisane vrednosti na području arheološkog parka sa ciljem definisanja zajedničkog plana rada. Plan treba da bude sposoban da reguliše, upravlja i planira transformacije pejzaža koje se danas sve više ubrzavaju.

Plan ne reaguje samo na stanje neophodnosti, već pre svega na želju da se u toj oblasti deluje efektivno, blagovremeno i predvidljivo.

Saradnja između različitih aktera – javnih i privatnih – koji deluju u različitim kapacitetima na teritoriji može na taj način omogućiti komplementarnost i pokretanje sinergije potrebne za postizanje onih ciljeva koje je inače teško postići kroz aktivnosti koje se sprovode odvojeno, ili u određenom sektoru.

U Planu, svrhe striktno vezane za očuvanje i obrazovanje moraju biti u dijalogu i uzeti u obzir složenost aktivnih međusobnih odnosa ljudi među sobom i sa životnom sredinom, uvažavajući da zaštita, upravljanje i planiranje pejzaža podrazumevaju prava i odgovornosti svih građana. Očigledno, to ne znači zanemarivanje potrebe za zaštitom, koja u arheološkom parku nije samo suštinska i obavezna, već i sama svrha njegovog postojanja.

Uloga IKT alata i ekonomije

IKT se moraju koristiti kao alati u svim fazama istraživanja, upravljanja i unapređenja arheološkog parka, sa posebnim fokusom na razvoj procesa demokratskog učešća u fazama planiranja i upravljanja i unapređenja arheološkog parka.

U cilju razmene informacija između različitih stručnjaka u fazama planiranja plana i njegove implementacije, neophodno je koristiti jasne, standardizovane jezike koji se mogu koristiti. GIS mora biti u osnovi ove razmene informacija i stoga ga treba posmatrati kao sredstvo, a ne kao cilj.

U ovom scenariju, savesna upotreba IKT alata može biti veoma efikasna u stvaranju veze između lokalne zajednice i parka na više nivoa. Takođe može poboljšati komunikaciju naučnih rezultata, kao i samih ostataka spomenika, koje je često teško tumačiti javnosti ili korisnicima. Tehnologija, kada se koristi da unapredi, a ne zaseni kulturno nasleđe, može pomoći parku pružanjem imersivnih i/ili obrazovnih iskustava. Oni su neophodni da bi park postao mesto gde se kultura proizvodi i deli zajedno sa iskustvima, obrazovanjem i razvojem.

Upotreba IKT je stoga fundamentalna za razvoj svake politike koja mora favorizovati pristup arheološkim parkovima prema stanovištu „inkluzivnog parka“.

Plan upravljanja mora garantovati stabilnost, efikasnost i ekonomske resurse neophodne za postizanje ciljeva zaštite i unapređenja arheološkog parka. Da bi se optimizovalo ulaganje i da bi se izbori finansiranja zaista sproveli neophodna je procena uslova ekonomske i finansijske održivosti. U ovoj proceni bliže se definišu troškovi i prihodi s namerom da predstave i kvantifikuju neophodne ekonomske resurse koji bi uticali na razvoj, unapređenje i efikasnost u upravljanju arheološkim parkom.

Aktivnosti upravljanja arheološkim parkom moraju uzeti u obzir potrebu da se bave brojnim varijablama koje su u interakciji na teritoriji, efektivno obavezujući osobu da identifikuje specifične metode intervencije od slučaja do slučaja. Stoga je iluzorno razmišljati o razvoju zajedničkih priručnika, metoda i uputstava koji se mogu nekritički primeniti u svakoj oblasti. Veoma je bitno

fokusirati se na neophodnost obezbeđivanja različitih „misija“ i različitih strategija koje uzimaju u obzir referentne kontekste.

5. ■ Ciljevi Zajednički Izazovi

5. CILJEVI I ZAJEDNIČKI IZAZOVI

U vezi sa ciljevima Projekta i gore pomenutim stanjem napretka, partneri projekta Transfer bave se različitim subjektima na nacionalnom i evropskom nivou uključenim u upravljanje i unapređenje arheološkog nasleđa i politike teritorijalnog razvoja.

Partneri u projektu TRANSFER, koji dele njegove teorijske premise, saglasni su da primenjuju principe, metode i procese koji su zajednički i objašnjeni u Zajedničkom modelu održivog upravljanja arheološkim parkovima, koji je rezultat Projekta u svojim politikama i aktivnostima istraživanja arheološkog nasleđa, upravljanja i teritorijalnog razvoju. Oni se obavezuju da strategiju učine javno dostupnom i svim daljim komunikacionim aktivnostima, da primenjuju Plan razvijen kroz Transfer projekat u narednih 5 godina.

Obavezuju se da Zajednički model upravljanja arheoloških parkova bude javno dostupan i osnaže njegovu primenu, u odnosu na odnos prema endogenoj i egzogenoj situaciji, unutar okvira javnih politika, istraživačkih aktivnosti i unapređenja kulturnog i arheološkog nasleđa, kao i teritorijalnog razvoja kako bi bili u korelaciji sa ciljevima projekta.

Partneri se obavezuju da naredne 3 godine primenjuju Zajednički model održivog upravljanja i to na najmanje jednom arheološkom parku u njihovoj državi.

Oni se obavezuju da traže i podstiču, u skladu sa svojim ulogama i kompetencijama, primenu principa, metoda i procesa definisanih u Zajedničkom modelu održivog upravljanja arheološkim parkovima u okviru politika i aktivnosti istraživanja, upravljanja i unapređenja baština i arheološki i teritorijalni razvoj dotičnih naroda.

Oni se obavezuju da učine dostupnim, da traže i promovišu, u skladu sa svojim ulogama i veštinama, primenu principa, metoda i procesa zajedničkih u Zajedničkom modelu održivog upravljanja za arheološke parkove u okviru politika i aktivnosti istraživanja, upravljanja i politikama razvoja koje se odnose na arheološko nasleđe i teritorijalni razvoj Evropske unije. Oni se obavezuju da 3

godine promovišu Zajednički model održivog upravljanja njegovim uključivanjem u najmanje jedan projekat prijavljen u programima Evropske unije.

Ovaj dokument su potpisali svi partneri projekta TRANSFER u engleskoj verziji.

Dokument je napravljen uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj je odgovornost autora i ni pod kojim okolnostima se ne može smatrati da odražava Evropske Unije i/ili ADRION programa.

Ovaj dokument je podržan od strane Interreg ADRION programa koji se finansira u okviru Evropskog regionalnog razvoja

Fond i IPA II fond.

Budžet projekta:
1.664.336,80 EUR

Trajanje projekta:
1. februar 2020 – 31. januar 2023